

Spravodlivý súdny proces a mučenie

Predpokladaný čas: 45 min.

Pomôcky:

- fixky
- flipchartový papier (4ks – pre každú skupinu jeden)
- perá
- karty s prípadmi (príloha A)
- rozstrihané vybrané práva Všeobecnej deklarácie ľudských práv (príloha B)
- Predmety: pero, vrečko na smeti, špagát, nožničky na nechty,...

Cieľ :

- identifikovať a definovať mučenie
- dozvedieť sa o jednotlivých prípadoch mučenia
- vplyv mučenia na ľudské bytosti
- zážitkovou metódou uviesť žiakov/čky a študentov/ky do situácie, kedy budú musieť zvážiť, či vlády majú právo použiť mučenie pri vypočúvaní

Icebreaker: Úvod do mučenia

(10 min)

Po príchode do triedy lektor/ka rýchlo vysvetlí, že máme možnosti „áno“, „nie“ a „neviem“. Lektor/ka ukáže na tri rôzne miesta v triede a povie, nech sa každý/á zaradí do možnosti podľa svojej odpovede. Po každej otázke vyzve 2-3 ľudí aby odpovedali hlbšie. Lektor/ka sa spýta: „Si na **Slovensku**, predstav si, že by si bol/a zatknutý/á,....-

- myslíš si, že by s tebou zaobchádzali férovco, nikto by ťa neudrel, poskytl by ti vodu a teplo, atď?
- mal/a by si prístup k právnikovi/čke?
- bola by tvoja rodina informovaná?
- cítil/a by si sa bezpečne? (*Tip. Je dobré zdôrazniť, že sú aj situácie, keď sa ľudia cítia vo väzbe bezpečnejšie ako vonku.*)

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Netreba nič zapisovať, jedná sa len o rýchle zamyslenie sa nad mučením. Nie je potreba ísť do hlbších diskusií.

I keď trieda väčšinou odpovedala kladne, je potrebné ju informovať, že:

„V roku 2013 Amnesty International vykonala prieskum s 30 000 respondentmi/kami v 21 krajinách na všetkých kontinentoch. 44% respondentov/iek uviedlo, že sa necíti v bezpečí pred mučením a bojí sa mučenia v prípade, že by boli zatknutí/é. To je približne 13 200 ľudí v tomto prieskume, ktorí nemajú pocit bezpečia.“

Čo je mučenie: *Mučenie je akýkoľvek akt, ktorým verejný predstaviteľ vedome a zámerne spôsobuje silnú fyzickú alebo psychickú bolesť. Cieľom tohto aktu je získať od mučenej osoby priznanie, informácie, potrestať alebo zastrašiť mučenú osobu z dôvodu založeného na diskriminácii.*

Predmety každodennej spotreby

(5min)

Lektor/ka položí na zem predmety (pero, vrečko na smeti, kliešte na nechty, špagát,...). Vyzve triedu aby sa spárovala a každý pár si zoberie jeden predmet. Má napísať tri veci, na ktoré sa daná vec používa. Majú na to max. 2 minúty. Každý pár potom ukáže čo má a povie, na čo sa daná vec môže používať. Takto sa prejde od každej veci. Na záver sa lektorka spýta, čo majú tieto veci spoločné. Okrem iného spomenie aj to, že všetky sú používané aj ako mučiace nástroje a môže to pomaličky opísať.

Pero – tuha z pera je vybratá s strčená do močového kanáliku penisu

Špagát – je priviazaný o penis a policajti za špagát ťahajú kedykoľvek

Vreco na smeti – často krát používaný na pridusenie pre vyvolanie strachu zo zabitia

Štiplavá omáčka – natieraná na pohlavné orgány

Hudba – hlasná hudba spôsobuje psychologickú úzkosť a zbavuje ľudí pokojného spánku

Nožničky na nechty – používané na vytrhávanie nechťov na rukách a nohách.

Metla - namočená v špinavej vode je tlačaná do hrdla a spôsobuje pocity udusenia sa

Ihla – sú tlačené pod nechty s cieľom vyvolať obrovskú bolesť

Železná tyč – používané na mlátenie ľudí

Aktivita: Práca na jednotlivých prípadoch**(25min)**

Lektor/ka rozdelí triedu do štyroch skupín, každá skupina dostane jeden prípad.

Poznámka: Skupinu je možné rozdeliť, vyzvaním štyroch dobrovoľníkov/čiek, ktoré povedia svoje obľúbené ovocie a následne v triede bude ukazovať na napr. hrušky, jablká, slivky a jahody. Následne sa všetky rovnaké ovocie musia nájsť a pracovať spoločne.

Každá skupina dostane kartu so skutočným prípadom (príloha A), ktorý je aj súčasťou Amnesty International kampane Zastavme mučenie a jednotlivé práva zo Všeobecnej deklarácie ľudských práv (príloha B). Skupina má 15 minút na pričítanie prípadu plus 3 úlohy:

1. na flipchart formou obrázkov alebo kľúčových slov stručne opísať prípad
2. ktoré ľudské práva z priložených boli v danom prípade porušené?
3. došlo v prípade k mučeniu? ak áno, aký bol cieľ mučenia?

Každá skupina prezentuje svoj prípad pred zvyškom triedy. Môže si zvoliť jedného rozprávača/čku alebo celá skupina môže prezentovať prípad.

Odpovede na tretiu otázku lektor/ka zapisuje na tabulu, najmä cieľ mučenia. Následne položí otázku: Prečo si myslíte, že štátny predstavitelia používajú mučenie? Doznanie/priznanie? Potrestanie? Vystrašenie? Len tak lebo si Róm/ka, utečenec/kyňa? Je to legitímne? Je to efektívne? Naozaj sa dozvedia pravdu?

Následne sa spýta ako sa cítili, keď si jednotlivé príbehy čítali. Vedeli by si predstaviť, žeby sa nachádzali v podobnej situácii? Ako by ste v danej situácii reagovali?

Záver :**(5 min)**

Lektor/ka vyzve triedu aby zhodnotila hodinu. Trieda už sedí na svojich miestach. Nechá im chvíľku aby vstrebali svoje pocity z predchádzajúcej aktivity. Následne im vysvetlí pravidlá poslednej aktivity. Tí/ie čo súhlasia s tvrdením lektora/ky sa postaví, tí čo nesúhlasia zdvihnú nohy zo zeme (sedia) a zvyšok nespraví nič. Počas kladenia otázok je pár ľudí v triede vybraných na ich hlbšiu analýzu, resp. vysvetlenie.

- Verím, že mučenie je nehumánne a ponižujúce zaobchádzanie s človekom!

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

- nezáleží na tom čo som spáchal/a, nikdy (za žiadnych okolností) by ma nemali mučiť!
- ak by som bol/a jeden/ou z popisovaných prípadov, cítil/a by som sa bezpečne?
- myslím, že by som rada pomohol/a v spomínaných aj ostatných prípadoch mučenia!(ako pomôcť? Formou petícií, písanie listov,...)
- má niekto myšlienky alebo otázky, ktoré by chcel zdieľať?

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

Príloha A - Prípady

Moses Akatugba, Nigérie

Volám sa Moses Akatugba a narodil som sa v Nigérii. Mám 25 rokov. V čase môjho zatknutia som bol študent. Momentálne som vo väznici v nigérijskom štáte Delta.

Dňa 27. novembra 2005, keď som mal 16 rokov ma zatkla nigérijská armáda a obvinila ma z krádeže troch telefónov. Počas zadržania som bol postrelený do ruky a vojaci ma bili po hlave. Bol som zadržiavaný v kasárňach. Po prevoze na policajnú stanicu som bol brutálne bitý mačetaami a obuškami, kliešťami mi vylamovali nechty na rukách a nohách. Bolesť spôsobená mučením je neznesiteľná a nepredstaviteľná. Dôvodom ich konania bolo vynútiť zo mňa priznanie, že vraj som niekoho zabil.

Na mojom súdnom procese sa vyšetrujúci úradník ani neukázal a bol som odsúdený na základe výpovede jedného svedka (o ktorom môj právnik povedal, že jeho výpoveď nie je vierohodná) a na základe priznania, ktoré som podpísal po mučení.

Bol som odsúdený a po 8 rokoch, som bol odsúdený na trest smrti obesením. Mám povolené rodinné návštevy dvakrát za mesiac. Súd nechce počuť ani vyšetrovať akty mučenia páchané proti mne počas môjho zadržania.

Daniel Quintero, Venezuela

Volám sa Daniel Quintero a narodil som sa vo Venezuele. Mám 22 rokov a som študent. Vo februári 2014 som sa ako 21-ročný zúčastnil protivládnej demonštrácie v Maracaibo. Keď som sa vracal domov, zajali ma príslušníci Bolívarskej národnej stráže. Po zatknutí ma najprv kopali a udierali do tváre a do rebier. Tiež ma niekoľkokrát udreli do čela pažbami zbraní. Počas cesty v obrnenom vozidle k regionálnej základni národnej stráže v Maracaibu násilie pokračovalo. Vodič ma asi šesťkrát udel do ramena koženým pásom. Tiež ma znovu udreli do hlavy zbraňou. Potom jeden z nich nahrával na video ako na mne robí sexuálne obscénne pohyby. Vyhrážal sa mi, že ma vo väzení znásilnia a zabijú.

Keď sme sa dostali na základňu, obkľúčilo ma 150 vojakov a ich veliteľ sa mi vyhrážal, že ma podpáli benzínom. Potom ma veliteľ zmlátil obuškom. Zo základne ma previezli do špeciálneho strediska národnej stráže, kde ma naďalej mučili a ponižovali. Žiadali odo mňa mená a telefónne čísla členov

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

mimovládnej organizácie „Venezuela bez nábojov“ (Venezuela Sin Balas), ku ktorej som patrila, a ktorá vedie kampaň za zlepšenie bezpečnosti a bojujú proti beztrestnosti.

Pred súdnym konaním ma zobrali do nemocnice. Pred sudcom som priznal všetko, čo mi príslušníci stráže robili. Jeden z nich mi po výpovedi povedal, že som mŕtvy. Súd ma podmienene zbavil obvinení a mučenie skončilo. Súd neprešetruje moje obvinenia z mučenia.

Jerry Corre, Filipíny

Volám sa Jerry Corre, pochádzam z Venezuely a býval som vodič autobusu. Pred tromi rokmi keď som bol na návšteve u svojej tety prišli po mňa asi 10 chlapi na motocykloch. Bežali ku mne, mierili na mňa zbraňou a donútili ma ľahnúť si tvárou k zemi. Bili ma a kopali do krku, brucha a kolien. Opýtal som sa, kto ste, ste polícia? Ak ste policajti, povedzte mi, z čoho ma obviňujete. Máte príkaz na zatknutie? Ale oni iba odpovedali, že nemám právo sa pýtať. Nasadili mi putá a odviezli ma na miestnu policajnú stanicu. Moja teta nahrala video na mobil. Jeden z policajtov jej ho vytrhol a vyhrážal sa jej, že ju obviní z bránenia výkonu spravodlivosti. Tiež ju zatkli. Následne ma zobrali do policajného kempu Tomas Pepito. Počas celej noci ma bili. Zaviazali mi oči, udierali ma do päty dreveným obuškom, opakovane ma kopali a udierali. Na hlave som mal šortky aby som nemohol nič vidieť. Pýtali sa ma rôzne otázky na ktoré som ale nevedel odpovedať. Zakaždým, keď som neodpovedal, bili ma. Oslovovali ma „Boyet“ a chceli ma prinútiť aby som sa priznal. Previazali mi ústa šatkou a cez ňu do mňa liali vodu. Cítil som sa akoby som sa topil, nemohol som dlhšie dýchať. Napokon ma celého poliali vodou a dávali mi elektrické šoky. Neustále som im opakoval som, že sa nevolám Boyet. Policajti však nemali záujem vidieť moje doklady. Jeden z úradníkov im potvrdil, že nie som Boyet ale policajtom ti to ignorovali. Po dlhej noci bitia a urážok ma donútili podpísať dokument, ktorého obsah som nepoznal. Následne som bol obvinený z prechovávanía drog.

Moja manželka podala sťažnosť na Komisiu pre ľudské práva, ktorá vykonala lekárske vyšetrenie. Výsledky z februára 2012 potvrdili, že som utrpel zranenia na pravom stehne, pravom kolene a pravej nohe. Ešte nikdy nebolo na Filipínach policajné násilie prešetrované.

Dilorom Abdukadirová, Uzbekistan

Volám sa Dilorom Abdukadirová a pochádzam z Uzbekistanu. Som 50-ročná matka štyroch synov. Pred desiatimi rokmi som spolu s mojim manželom a svokrou pracovala na našej farme na zeleninu, ktorú sme na nej vypestovali a potom predávali.

Zúčastnila som sa andijanských protestov, kde bezpečnostné sily strieľali po nás – mierumilovných demonštrantoch. Zomreli tam stovky nevinných ľudí. V panike som utiekla do Kirgizstanu a požiadala o rakúske víza. Po štyroch rokoch som sa vrátila domov. Chýbala mi rodina. Dostala som potvrdenie od štátnych úradníkov, že sa mi nič nestane keď sa vrátim do Uzbekistanu.

Keď som pristála na letisku bola som zadržaná na 4 dni. O tri mesiace som bola opäťovne zadržaná a obvinená z pokusu o zvrhnutie ústavného poriadku a nelegálneho opustenia a vstupu do Uzbekistanu na 2 týždne bez prístupu k rodine a právnikovi. V apríli 2010 som bola odsúdená na 10 rokov väzenia. Na súde som sa objavila s modrinami a bez hidžábu, čo je pre praktizujúcu moslimku nepredstaviteľné.

Príloha B – Články z Všeobecnej deklarácie ľudských práv - Skrátená verzia

Článok 1: Všetci sa rodia slobodní a sebe rovní v dôstojnosti a právach.
Článok 2: Žiaden človek nesmie byť diskriminovaný bez akýchkoľvek rozdielov.
Článok 3: Každý má právo na život, žiť život v slobode a bezpečí.
Článok 5: Nikto nesmie byť podrobovaný mučeniu alebo krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.
Článok 6 Každý má právo, aby bola všade uznávaná jeho právna osobnosť.
Článok 7: Všetci sme si rovní pred zákonom.
Článok 8: Každý má právo byť chránený zákonom.
Článok 9: Nikto nesmie byť svojvoľne zatknutý, zadržaný alebo vyhostený.
Článok 10: Každý má právo na nezávislý a nestranný súd.
Článok 11: Každý je považovaný za nevinného, kým mu nie je dokázaná jeho vina.
Článok 12: Právo na súkromie.
Článok 14: Právo hľadať bezpečné miesto k životu.